

Specifik lærervejledning

Ord på! Litteratur

Indledning

Undervisningsforløbet om litteratur er til faget dansk på mellemtrinnet (4.-6. klasse).

Ord på! Litteratur lægger op til 14-25 lektioners arbejde. Det samlede tidsforbrug afhænger af klassetrin og din konkrete klasse, og hvad I tidligere har arbejdet med. Desuden afhænger det af, hvorvidt anmeldelsen skrives i dansktimerne eller uden for disse, enten hjemme eller i andre sammenhænge på skolen.

I denne specifikke lærervejledning beskrives kort, hvilke faglige mål *Ord på! Litteratur* lever op til, og hvilke sproglige mål der arbejdes med. Undervisningsforløbet er bygget op over fem faser. Indholdet i hver fase beskrives kort, og tidsforbruget for hver fase angives. Hver enkelt aktivitet i elevhæftet gennemgås. Det beskrives, hvad der skal gøres praktisk, og hvad lærerens rolle er ved hver aktivitet.

Som en del af materialet *Ord på!* findes også lærerbogen *Ord på! Sprogbaseret undervisning i fag*. Den giver indføring i og inspiration til sprogbaseret undervisning. Den specifikke lærervejledning, som du læser her, læner sig op ad lærerbogen. Der henvises undervejs til den for yderligere uddybning af nogle af aktiviteterne i *Ord på! Litteratur* samt til uddybning af de enkelte faser og for en generel beskrivelse af de didaktiske principper bag undervisningsforløbet.

Målsætning

I elevhæftet *Ord på! Litteratur* er målene formuleret til eleverne. Målene er formuleret specifikt for undervisningsforløbet og på en måde, hvor de gennem samtale kan forstås meningsfuldt for elever på mellemtrinnet. Synlighed og dialog med elever om målsætning er en vigtig mulighed i den sprogbaserede undervisning, som *Ord på!* lægger op til. Se uddybende i lærerbogen *Ord på! Sprogbaseret undervisning i fag*.

Målene for forløbet

- At du oplever novellen "Kevin Kujon".
- At du kan sætte ord på din oplevelse af "Kevin Kujon".
- At du får fagsprog til at analysere, fortolke og vurdere litteratur.
- At du lærer at læse mellem og bag linjerne i en litterær tekst.
- At du kan beskrive og diskutere personer i en litterær tekst.
- At du lærer at læse anmeldelser.
- At du kan skrive en anmeldelse.
- At du selv kan vælge, hvad du synes, er interessant og vigtigt at skrive om i din anmeldelse.
- At du udvikler dit sprog om litteratur – fra hverdagssprog til fagsprog.

Faglige Mål fra Fælles Mål 2014

Forløbet lever op til kompetencemål og færdigheds- og vidensmål inden for særligt kompetenceområderne Fremstilling og Fortolkning i de nye Fælles Mål (2014).

Neden for er de mest relevante faglige mål skrevet i punktform. Der er mål for elevernes viden og færdigheder efter 4. klasse og efter 6. klasse.

Fremstilling, efter 4. klasse

Fremstilling:

- Eleven har viden om ordforråd og sproglige valgmuligheder.

Respons:

- Eleven kan give respons på teksters genre og struktur.
- Eleven har viden om æstetiske og faglige teksters struktur.
- Eleven kan give respons på teksters genre og formål.
- Eleven har viden om æstetiske og faglige teksters formål.

Fortolkning, efter 4. klasse

Oplevelse og indlevelse:

- Eleven kan udtrykke sig om tekstens univers.
- Eleven har viden om tomme pladser og teksters tid og rum.

Undersøgelse:

- Elever kan undersøge virkemidler.
- Elever har viden om enkle metoder til at afdække virkemidler i en tekst.
- Eleven kan undersøge personers motiver, konflikter og handlinger.
- Eleven har viden om personkarakteristik.

Fortolkning:

- Eleven kan forklare sin tekstforståelse.
- Eleven har viden om sammenhæng mellem virkemidler og budskab i tekster.

Vurdering:

- Eleven kan sammenholde egen tolkning med andres tolkning.
- Eleven har viden om fortolkningsmuligheder.
- Eleven kan deltage i samtale om teksters kvalitet.
- Eleven har viden om kvalitetskriterier.

Kommunikation, efter 4. klasse

Sproglig bevidsthed:

- Eleven kan iagttage ord, begreber og sætninger i fagsprog.
- Eleven har viden om ord, begreber og sætningsgrammatik i fagsprog.

Læsning, efter 6. klasse

Tekstforståelse:

- Eleven kan sammenfatte fagtekster og æstetiske tekster.
- Eleven har viden om fagtekster og æstetiske teksters struktur.

Fremstilling, efter 6. klasse

Planlægning:

- Eleven kan tilrettelægge processer til fremstilling af faglige produkter alene og i samarbejde med andre.

Fremstilling:

- Eleverne kan udarbejde anmeldelser, instruktioner og fagtekster.

Respons:

- Eleven kan give og modtage respons.
- Eleven har viden om responsmetoder.
- Eleven kan respondere kriteriebaseret på virkemidler.
- Eleven har viden om respons ud fra fastlagte kriterier.

Fortolkning, efter 6. klasse

Oplevelse og indlevelse:

- Eleven kan læse med fordobling.
- Eleven har viden om at læse på, mellem og bag linjerne.

Undersøgelse:

- Eleven kan undersøge fortællerpositioner.
- Eleven har viden om fortællertyper.

Fortolkning:

- Eleven kan sammenfatte sin fortolkning.
- Eleven har viden om motiv og tema.

Vurdering:

- Eleven kan anmelde litteratur og andre æstetiske tekster.
- Eleven har viden om anmeldelsesgenrer.

Sproglige mål i forløbet om litteratur

I *Ord på!* arbejdes med såvel faglige som sproglige mål. De faglige mål er i nogle tilfælde også sproglige mål, eller de kan omsættes til sproglige mål. De sproglige mål i forløbet om litteratur er direkte knyttet til emnet. Når et færdighedsmål i Fælles Mål (2014) for eksempel er, at eleverne skal kunne anmelde litteratur og andre æstetiske tekster, så handler det i *Ord på! Litteratur* om, at eleverne i den sammenhæng udvikler deres sprog om litteratur fra hverdagsprog til fagsprog. De sproglige mål er desuden sat for elevens aktive sprogbrug.

Neden for følger en punktopstilling af de sproglige mål, der er knyttet til elevens deltagelse i undervisningsforløbet, samt en specificering af, hvilken viden om anmeldelsers struktur og sproglige mønstre der arbejdes med i forløbet. Desuden beskrives det sprog, der arbejdes med i forhold til elevernes fortolkning.

Se lærerbogen *Ord på! Sprogbaseret undervisning i fag* for en uddybning af, hvordan sproglige mål forstås, og hvorfor der arbejdes med sproglige mål på denne måde i *Ord på!*

Elevens læring og deltagelse

De sproglige mål, der er knyttet til elevens deltagelse og til slutproduktet, er:

- Eleven kan stille spørgsmål til mellem linjerne.
- Eleven kan samtale om typer af verber i en tekst.
- Eleven kan udtrykke vurderinger om litteratur på forskellige måder.
- Eleven kan udtrykke, at de giver én fortolkning blandt flere på forskellige måder.
- Eleven kan skrive en anmeldelse.

De sproglige mål involverer et arbejde med materielle processer og mentale processer, og de involverer et arbejde med modalitetsudtryk i forhold til sandsynlighed og med det, der kaldes "appraisal" inden for systemisk funktionel lingvistik. Desuden involverer de et arbejde med anmeldelsers struktur. Dette sker særligt i faserne Læs anmeldelser og Skriv en anmeldelse.

De to sproglige områder modalitet og appraisal kan bruges i forhold til at beskrive såkaldt interpersonelle sproglige ressourcer. De kan i særlig grad være centrale at arbejde med i forhold til den form for argumenterende tekst, som en anmeldelse kan være. Desuden kan de generelt være relevante i forhold til analyse-, fortolknings- og vurderingsarbejde i sammenhænge, hvor der arbejdes med pluralitet. I *Ord*

på! Litteratur er der derfor fokus på, at elevernes udvider deres sproglige repertoire særligt i forhold til deres interpersonelle sproglige ressourcer, så de kan deltage i klassens arbejde.

Se *Ord på! Sprogbaseret undervisning i fag* side 23 for en uddybning af sprogteorien bag materialet.

Aktiviteter i *Ord på! Litteratur*

I elevhæftet *Ord på! Litteratur* er det markeret, om aktiviteterne skal udføres individuelt, med makker, i grupper eller fælles i klassen. Til at organisere makker- og gruppeaktiviteter kan makkerhjulet anvendes. Det er trykt på bagflappen af elevhæftet. Se *Ord på! Sprogbaseret undervisning i fag* side 37 for en uddybende beskrivelse af denne måde at organisere på.

Mål

Praktisk

Print målene ud, så de kan hænge synligt i klasselokalet. Gerne i forstørret udgave.

Lærerens rolle

Indled undervisningsforløbet med en appetizer. Fortæl for eksempel om en slåskamp, du selv har overværet, eller om engang, du opførte dig som en kujon eller mødte en, der gjorde. Du kan også vise et kort klip fra YouTube med forfatteren eller et klip fra YouTube med vurderende kommentarer til en film eller lignende for at zoome ind på, at der nu skal arbejdes med blandt andet anmeldelser.

Tal derefter om målene i klassen. Målene i elevhæftet er omskrevet i forhold til de faglige og sproglige mål, der er beskrevet her i den specifikke lærervejledning. Læs målene i elevhæftet op, og sørg gennem dialog for, at eleverne aktiverer deres viden og får mulighed for at forstå nye ord.

De ord, der kan være nye, er for eksempel *mellem* og *bag linjerne*, og *hverdagssprog* og *fagsprog* i denne sammenhæng. Frem for at spørge, hvad ordene betyder, så udyb betydningen kort, så ingen elever hæftes af ved ikke at kunne svare. De fire talebobler fra øvelsen "Novelle eller anmeldelse?" kan også bruges illustrativt og til diskussion i denne sammenhæng.

Eleverne har sandsynligvis tidligere arbejdet med noveller og en variant af anmeldelser. I så fald kan du som lærer henvise til dette. Læs eventuelt flapteksten sammen, hvor de to genrer beskrives nærmere.

Der lægges senere i elevhæftet op til, at elevernes følger den struktur for en anmeldelse, som beskrives på flappen.

Se *Ord på! Sprogbaseret undervisning i fag*, hvor der står uddybende om "Klassesamtale om mål" side 38.

Oplev novellen

Aktiviteterne i denne fase lægger op til et fokus på forskelle mellem noveller og anmeldelser, til et forståelsesarbejde med begreberne *kujon*, *helt* og *bølle*, samt til en oplevelse af novellen "Kevin Kujon".

Se *Ord på! Sprogbaseret undervisning i fag* side 19 og 40 for en yderligere beskrivelse af denne fase og formålet med den.

Tidsforbrug

Beregn tre-fire lektioner til samtalen om mål samt aktiviteterne i fasen Oplev litteratur.

Novelle eller anmeldelse?

Praktisk

Hent citatboblere digitalt fra hjemmesiden til at vise på for eksempel smartboard. Hent eventuelt også mindmaps til anmeldelsen og novellen.

Lærers rolle

Lad eleverne læse citaterne højt et ad gangen, og tal sammen i klassen om, hvor citatet stammer fra (novelle eller anmeldelse). Lav eventuelt mindmaps fra hver af de to genrer på tavle eller smartboard, og noter stikord ud fra det, eleverne siger om citaterne.

De to mindmaps suppleres yderligere under den næste klasseøvelse om, hvad der kendetegner noveller og anmeldelser.

Alternativt

Lad eleverne arbejde med en makker eller i grupper om citaterne, og saml op fælles i klassen på samme måde som angivet oven for. Der er i klassen mulighed for at spørge ind til og tale om, hvorfor et citat stammer fra den ene eller anden genre.

Der findes helte, og der findes kujoner

Praktisk

Print de tre figurer ud til hver elev fra hjemmesiden, hvis elevhæftet bruges som flergangshæfte. Print de tre figurer ud i stort format, eller hent dem digitalt til at vise på smartboard.

Lærers rolle – makkerøvelse

Gennemgå elevhæftets tekst om novellens indledning, og hvad aktiviteten går ud på og hvorfor fælles i klassen, eller parafrasér det for eleverne.

Gennemgå teksten under de tre persontyper, og uddyb og gå i dialog om betydningen af for eksempel ord som *fejdt*, *uselvisk* og *upassende*. Brug her eventuelt smartboard, så figurerne kan ses samtidigt. Spørg eventuelt til elevernes egne eksempler på, hvornår man er en kujon, en helt eller en bølle. Lad eleverne arbejde med en makker om ordene i hæftet, og hvordan de kan sorteres.

Lærers rolle – klasseøvelse

Saml kort op på makkerøvelsen, og gå i dialog om ordene og nuancer i betydningen. Måske kan man godt både være en helt og bange for sit eget skind. Eller en bølle og en kryster.

Ind i Kevin Kujons verden

Praktisk

Sørg for papir og skriveredskab eller digital skrivemulighed, hvis hæftet bruges som flergangshæfte.

Lærers rolle

Fortæl, at eleverne nu skal høre novellen oplæst. Der er tre ting, de gerne må være opmærksomme på som klasse, mens de lytter. De tre ting fordeles, så hver elev kun skriver noter til enten begivenheder, steder eller personer, der optræder.

Læs novellen op for eleverne.

Lad derefter eleverne samle kort op fælles i klassen på det, de har noteret.

Fasthold din oplevelse

I denne fase fastholder eleverne deres oplevelse ved at sætte ord på deres umiddelbare oplevelse og vurdering.

Det er første skridt til selv at vælge ud, hvad der senere er interessant at analysere og fortolke. Desuden skriver eleverne stikord til makkeres svar på spørgsmål. De begrundes dette, og guides herfra ind i en måde at sortere vurderinger på og derved også en viden og et metasprog om måder at udtrykke vurderinger på.

Se *Ord på! Sprogbaseret undervisning i fag* side 20 og 41 for en yderligere beskrivelse af denne fase og formålet med den samt aktiviteten "Vurderinger om dig, dem eller den".

Tidsforbrug

To-tre lektioner.

Sæt ord på din oplevelse af "Kevin Kujon"

Praktisk

Print skemaet til skriveøvelsen ud, hvis elevhæftet bruges som flergangshæfte.

Lærerens rolle

Henvis eventuelt i forbindelse med denne aktivitet til målene om, at eleven kan sætte ord på sin oplevelse af "Kevin Kujon" og selv kan vælge, hvad der kan være interessant og vigtigt at skrive om i en anmeldelse.

Indled fælles med at gennemgå skemaet. Særligt det sidste punkt om, hvad novellen minder én om, kan kræve guidning gennem eksempler. Har klassen tidligere læst eller arbejdet med noveller, bøger, film eller andre æstetiske produkter, som der kan henvises til, så gøres det. Det kan også være, at novellen minder dem om personlige erfaringer.

Lad eleverne sidde kort individuelt og skrive stikord i skemaet.

Eleverne går herefter sammen med to makker, for eksempel på gulvet med mulighed for bevægelse.

Uddyb din oplevelse af "Kevin Kujon"

Praktisk

Print skriveøvelsen "Uddyb dine udsagn om "Kevin Kujon"" ud, hvis elevhæftet bruges som flergangshæfte.

Lærerens rolle

Indled ved at lade eleverne give enkelte eksempler på, hvad de kan lide, hvad de ikke kan lide, hvad de undrer sig over, og hvad novellen minder dem om.

Giv ud fra disse udsagn eksempler på begrundelser. Særligt det sidste spørgsmål kan kræve guidning i forhold til begrundelser.

Lad efter de fælles eksempler eleverne begrunde individuelt.

Saml op fælles ved at høre for eksempel et eksempel fra hver elev. Skriv eksempler (nogle af dem) på tavle eller smartboard. Sørg for at skrive seks-tolv eksempler.

Vurderinger om dig, dem eller den

Praktisk

Du skal bruge de seks-tolv eksempler fra sidste aktivitet.

Lærerens rolle

Gennemgå elevhæftets eksempler på vurderinger om dig, dem eller den fælles i klassen. Prøv derefter i fællesskab med eleverne at sortere de eksempler, I har fra aktiviteten før.

Alternativt

Udvid aktiviteten ved at lade elever konstruere eller gå på jagt efter flere eksempler på forskellige måder at udtrykke vurderinger på, for eksempel på YouTube eller andre sociale medier, hvor æstetiske produkter kommenteres. For eksempel kan smileys eller andre emotes bruges til at udtrykke vurderinger om dig som læser, da de ofte udtrykker følelserne hos den, der skriver.

Eleverne kan skrive deres eksempler op på A3-ark, for eksempel et ark til hver kategori af vurderinger.

Undersøg litteratur

I denne fase indgår en række aktiviteter, hvor eleverne arbejder med at analysere og fortolke novellen, og derved arbejder de med de faglige mål, der optræder under kompetenceområdet Fortolkning i Fælles Mål (2014), særligt de fire første søjler efter 4. klasse, og de tre første søjler efter 6. klasse. Det er tilstræbt, at elevernes arbejde med novellen kobles til et sprogligt fokus på processer, fordi de kan åbne op for tekstnære eksempler på mere traditionelle analysepunkter som komposition og synsvinkel.

Se *Ord på! Sprogbaseret undervisning i fag* side 21 og 43 for en yderligere beskrivelse af denne fase og enkelte af aktiviteterne samt formålet med fasen.

Tidsforbrug

Dette er sammen med Skriv en anmeldelse den længste fase i undervisningsforløbet, og her kan suppleres med andre aktiviteter. Tidsforbruget er seks-otte lektioner.

Få styr på slåskampene

Praktisk

Print skriveøvelsen med kapowskyer (gruppeøvelse) ud til eleverne, hvis elevhæftet bruges som flergangshæfte. Hent eventuelt dokumentet med de fire roller til at vise på smartboard.

Eleverne skal desuden have novellen i kopi, hvis elevhæftet bruges som flergangshæfte.

Lærerens rolle

Henvis eventuelt i forbindelse med denne aktivitet til målet om, at eleven får fagsprog til at analysere, fortolke og vurdere litteratur.

Eleverne skal herefter læse eller eventuelt blot skimme novellen individuelt. Vurder, hvad der er behov for. Det er første gang, eleverne selv skal læse den. De skal under eller efter læsningen markere, hvor slåskampene er.

Inddel derefter eleverne i grupper på fire. Gennemgå de fire roller fælles i klassen, og brug den første slåskamp som eksempel på det, eleverne skal gøre (citeret i elevhæftet). Tal sammen om handleverber og en mulig overskrift.

Eleverne arbejder herefter i grupper. Det kan være lettest, hvis de skriver noter ind i kapowskyerne efter hver slåskamp. Derefter skifter de roller, så alle prøver alle roller.

Saml op fælles ved at høre eksempler på noter til hver af de fire slåskampe, som eleverne har arbejdet med. Tal med eleverne om novellens komposition. Den kan siges at være bygget op om de fem slåskampe.

Der er ikke enkle svar på alting

Praktisk

Print skriveøvelsen med tænkeskyer (makkerøvelse) ud til eleverne, hvis elevhæftet bruges som flergangshæfte.

Lærers rolle

Henvi eventuelt i forbindelse med denne aktivitet til målene om, at eleven lærer at læse mellem og bag linjerne i en litterær tekst, og at eleven kan beskrive og diskutere personer i en litterær tekst samt får fagsprog til at analysere, fortolke og vurdere litteratur. Desuden kan sidste del af aktiviteten med spørgsmål, der ikke er et enkelt svar på, give inspiration til, hvad eleven kan skrive om i anmeldelsen.

Lad eleverne læse det korte tekstuddrag individuelt og overveje mulige svar på de spørgsmål, der står i boksene.

Tal derefter fælles i klassen om de mulige svar.

Præsenter tænkeverber, og uddyb, hvad begrebet dækker, gennem eksempler fra tekstudraget. Eller lad eleverne prøve individuelt eller med en makker at finde eksempler.

Tal derefter om det i klassen. Indre synsvinkel kan ses gennem tænkeverberne, men også ved, at hovedpersonernes tanker eller følelser beskrives. Det sker også i tekstudraget, når der står, at "selvom han sagde til sig selv..." eller "han fik det nogenlunde med sig selv".

De tænkeverber, der optræder, er: vovede, tænkte, så, vidste, bildte sig ind, taget ved lære, glemte.

Eleverne arbejder herefter med en makker om de afsnit, der beskriver Kevins tanker efter hvert spørgsmål. De prøver at markere tænkeverber. Disse kan bruges som afsæt for at stille spørgsmål til mellem linjerne. Eleverne skal gemme spørgsmålene, da de skal bruge dem i øvelsen "Zoom ind på fortolkningsord".

Saml op fælles i klassen med eksempler på spørgsmål til de forskellige passager.

Fasthold eventuelt eksempler på spørgsmål på tavle eller smartboard, fordi spørgsmålene sammen med de analysepunkter, der er udvalgt, kan give inspiration til, hvad eleverne vælger at skrive om i deres anmeldelse. I kan bruge dem igen i forbindelse med fasen Skriv en anmeldelse.

Det sidste ord

Praktisk

Ingen forberedelse.

Lærerens rolle

Brug lidt tid på denne øvelse. Saml op på den i klassen, og spørg ind til elevernes bud og begrundelser for dem.

Zoom ind på fortolkningsord

Praktisk

Print skriveøvelsen (makkerøvelse) ud, eller hent den digitalt til hver elev fra hjemmesiden, hvis elevhæftet bruges som flergangshæfte.

Lærerens rolle

Henvis eventuelt i forbindelse med denne aktivitet til målene om, at eleven får fagsprog til at analysere, fortolke og vurdere litteratur og udvikler sit sprog om litteratur – fra hverdagsprog til fagsprog. Forskellige fortolkningsord er også en del af et sprogligt repertoire, der er relevant i forbindelse med emnet.

Gennemgå eksemplerne på fortolkningsord fælles i klassen.

Tal om, hvordan eleverne oplever de forskellige eksempler. Hvilke situationer bliver de brugt i? Eksemplicer herefter de sproglige muligheder yderligere.

Lærerens rolle – Lyt til din lærer

Eleverne stiller på skift et af deres spørgsmål fra øvelsen "Der er ikke enkle svar på alting". Du svarer og sikrer, at du bruger forskellige fortolkningsord, så eleverne hører dem brugt. Overdriv eller synliggør eventuelt fortolkningsordene i din måde at svare på.

Saml eventuelt op ved at lade eleverne tale kort med en makker om, hvilke fortolkningsord de hørte, du brugte.

Herefter går eleverne sammen med en makker, og de afprøver brug af fortolkningsord i deres svar. Opmuntr gerne til, at de afprøver forskellige.

Alternativt

Inddrag også ord, der lukker for fortolkning. Det kan være udtryk som "slet ikke", "helt sikkert" og lignende.

Zoom ind på Kevin

Praktisk

Print skriveøvelsen (individuel) ud, eller hent den digitalt til hver elev fra hjemmesiden, hvis elevhæftet bruges som flergangshæfte – eller sørg blot for papir og skriveredskab til hver elev.

Eleverne skal have novellen i kopi, hvis elevhæftet bruges som flergangshæfte.

Lærerens rolle

Lad først eleverne individuelt formulere Kevins problem eller skrive stikord til det. Saml ikke nødvendigvis fælles op på aktiviteten, der bliver mulighed for det efter makkerøvelsen.

Gennemgå herefter som optakt til makkerøvelsen eksemplerne på, hvad Kevin tænker om sig selv.

Eleverne nærlæser herefter novellen med dette fokus, eller – hvis dette allerede er sket i forbindelse med aktiviteten, eller det ikke skønnes nødvendigt – så skimmes den efter passager, hvor Kevin tænker noget om sig selv, og de relevante passager nærlæses.

Eleverne skriver i skemaet argumenter for, hvorfor Kevin kan ses som henholdsvis en helt og som en kujon. De kan gøre dette med makker frem for individuelt. Sørg i så fald for, at begge elever skriver argumenterne.

Afslut med gruppeøvelsen, og saml op fælles på spørgsmålene. Vær åben over for elevernes fortolkninger, der kan gå i andre retninger end det tvetydige. Måske er det andre ting, som eleverne er optaget af og har lagt mærke til og spurgt ind til tidligere. Sørg for at give plads til den pluralitet og til bud på mange forskellige temaer. I taleboblen gives et bud på et tema, men det er netop tænkt som et eksempel på en formulering af et tema, ikke som en endegyldig fortolkning.

Spørg i den fælles opsamlende samtale også til de temaer, klassen diskuterer, så temaerne perspektiveres til elevernes egne liv og eventuelt til andre tekster.

I aktiviteterne under "Zoom ind på Kevin" kan du undervejs lægge op til, at eleverne afprøver fortolkningsordene.

Alternativt

Forbered et digitalt forum for den individuelle aktivitet, hvor eleverne skal skrive argumenter for påstandene om, at Kevin er en helt, og at Kevin er en kujon. Det kan ske på www.todaysmeet.com, hvor der let kan oprettes et fælles forum. Hvis klassen har computere og internetadgang, eller adgang til computerlokale, kan argumenterne skrives ind i det fælles digitale forum og synliggøres for alle. De kan læses og diskuteres som led i en fælles opsamling og diskussion af de spørgsmål, der stilles i den afsluttende gruppeøvelse.

Læs anmeldelser

Eleverne arbejder her med to eksempler på anmeldelser. Det gøres fælles gennem lærerens guidning af, hvordan de er bygget op, samt hvad der analyseres og fortolkes, hvilke fortolkningsord der bruges, og hvad og hvordan der vurderes. Den fælles faglige læsning, hvor læreren guider som demonstrerende ekspert, er tænkt konsoliderende i forhold til det, der har været i fokus sprogligt i faserne Fasthold din oplevelse og Undersøg litteratur. Samtidig fungerer denne faglige læsning som en støttende optakt til, at eleverne selv skal skrive anmeldelser.

Se *Ord på! Sprogbaseret undervisning i fag* side 21 og 44 for en yderligere beskrivelse af denne fase og de enkelte aktiviteter samt formålet med fasen.

Tidsforbrug

En-to lektioner.

Fælles faglig læsning

Praktisk

Print de to anmeldelser til eleverne, hvis elevhæftet bruges som flergangshæfte.

Hent anmeldelserne digitalt til brug for den fælles faglige læsning på smartboard, eller sørg for at printe dem ud i forstørret udgave til at læse på papir, som alle kan følge med i.

Lærers rolle – før læsning

Henvis eventuelt i forbindelse med denne aktivitet til målet om, at eleven selv skal skrive en anmeldelse.

Læs eller genlæs fælles i klassen, hvad der står på flappen om anmeldelser. Genopfrisk i dialog med klassen, hvad I talte om og skrev, da I lavede mindmap om anmeldelser indledningsvist i fasen Oplev litteratur.

Læs herefter de to anmeldelser i fællesskab med eleverne. Vælg herefter at lade eleverne læse anmeldelserne individuelt eller med en makker først.

Læs anmeldelserne højt. Udpeg, uddyb og spørg aktiverende under læsningen. Samtal på denne måde med eleverne om opbygningen, hvad der analyseres og fortolkes, hvilke fortolkningsord der bruges, og hvad og hvordan der vurderes. Ved det sidste punkt kan du også vælge at sætte fokus på ordforrådet; ikke kun, om der vurderes ved at skrives om dig, dem eller den, men også hvilke ord og udtryk der kan bruges enten positivt eller negativt i de forskellige sammenhænge.

Du finder på hjemmesiden to dokumenter med eksempler på, hvad du kan synliggøre under læsningen i begge anmeldelser.

Skriv en anmeldelse

I denne fase skal eleverne selv skrive om novellen. Først er der fælles støtte i, hvad de kan vælge at skrive om. Undervisningsforløbet har indtil nu lagt op til flere muligheder. Eleverne er blevet guidet til nogle af de sproglige muligheder og valg, de kan tage, når de skal skrive en analyse, fortolkning og vurdering. Se også den uddybende beskrivelse af disse i afsnittet "Elevens læring og deltagelse", som er under "Indledning" på hjemmesiden og i den specifikke lærervejledning.

Anmeldelserne kan lægges på Intra, hænges op i klasselokalet eller synliggøres på anden måde. Måske er andre muligheder og andre målgrupper mere oplagte.

Se *Ord på! Sprogbaseret undervisning i fag* side 22 og 47 for en yderligere beskrivelse af denne fase, herunder respons, samt formålet med fasen.

Tidsforbrug

Dette er sammen med fasen Undersøg litteratur den længste fase. Tidsforbrug to-otte lektioner afhængigt af, hvor meget der skrives i dansktimerne, og hvor mange responsfaser der indlægges.

Spring ud som anmelder

Praktisk

Sørg for papir og skriveredskaber, computere eller anden skrivemulighed.

Lærers rolle

Indled med at gennemgå strukturen for den anmeldelse, eleverne skal skrive. Strukturen er genkendelig fra de to eksempler på anmeldelser, klassen har læst i fællesskab. Gennemgå også, hvordan responsen skal foregå og ud fra hvilke kriterier. Se forslagene under punktet "Respons på elevens anmeldelse".

Læreren har en støttende rolle i forhold til elevens valg af to-tre spørgsmål eller analysepunkter. Gennemgå fælles, hvad I indtil nu har arbejdet med. Dette kan ske ud fra punktoversigten på side 27 i elevhæftet. Eventuelt kan I også synliggøre fælles, hvis der er nogle spørgsmål, der i løbet af undervisningsforløbet har været særligt gode eller har fået særlig opmærksomhed.

Lad herefter eleverne vælge individuelt, hvilke spørgsmål eller analysepunkter de vil skrive om. De kan tale om det med en eller flere makker, før de vælger endeligt.

Lad eleverne dele deres valg fælles i klassen.

Du kan vælge at bede eleverne begrunde, hvorfor de vælger det, de gør. Eller blot spørge ind til dette, når de fælles i klassen siger, hvad de gør. Det kan være udfordrende nok at vælge.

Inden eleverne skriver deres anmeldelse, så tal om, hvordan en anmeldelse kan starte. Skriv i fælles dialog med eleverne et-to eksempler på dette.

Klassen kan også i fællesskab skrive et kort resume. Eller du kan gøre det klart, at det for eksempel blot skal være tre-fem sætninger, så resuméet ikke kommer til at tage plads for arbejdet med skriftligt at udtrykke en analyse og fortolkning.

Respons på elevens anmeldelse

Responsen kan ske mellem elever, og/eller være noget, læreren giver. Der kan arbejdes procesorienteret, så eleverne får respons på første udkast, og derefter skriver igen. Responsen bør være selektiv og udpege de positive træk i elevernes tekster. Den bør desuden hænge direkte sammen med det fokus, der har været i undervisningsforløbet.

Responsen kan være en måde at sætte ord på det, eleven gør. I anmeldelsen kan der responderes på opbygningen, og på hvad der analyseres og fortolkes, samt på fortolkningsord, og hvad og hvordan der vurderes. Det sidste punkt kan være udfordrende for eleverne at se i hinandens tekster og kan derfor være en del af lærerens respons.

Der kan desuden responderes gennem nysgerrige faglige spørgsmål, der lægger op til uddybende beskrivelser eller begrundelser, eller kommentarer, der viser et engagement i elevens tekst.

Opsummerende kan responsen have fokus på:

- opbygningen (positiv udpegning af det, eleven gør)
- hvad der analyseres og fortolkes (positiv udpegning af det, eleven gør)
- fortolkningsord (positiv udpegning af det, eleven gør)
- hvad og hvordan der vurderes (positiv udpegning af det, eleven gør)
- nysgerrige faglige spørgsmål
- engagement gennem kommentarer til det, der skrives.

Se uddybende om respons i *Ord på! Sprogbaseret undervisning i fag* side 47.

Evaluering

Afslut forløbet med en evaluering, der tager udgangspunkt i målene for forløbet. Herved synliggøres disse igen for eleverne. Det kan ske mundtligt og/eller skriftligt, individuelt, med makker, i grupper eller fælles i klassen.